

Nowe technologie, Big Data i gospodarka cyfrowa: aktualne wyzwania dla prawa konkurencji (od redaktora prowadzącego)

Tematem przewodnim ostatniego w 2018 roku numeru iKAR-a jest problematyka stosowania reguł prawa konkurencji w warunkach gospodarki cyfrowej. Wraz z rozwojem *digital economy* takie pojęcia, jak e-commerce, Big Data, geoblocking czy algorytmiczne ustalanie cen zdołały się zadomowić w dyskursie antymonopolowym. Podobnie jak pytania o rolę prawa antymonopolowego i organów ochrony konkurencji w krajobrazie gospodarczym zmienionym przez rozwój gospodarki cyfrowej. Choć bowiem nowe technologie stały się motorem napędzającym rozwój przedsiębiorczości i dającym wymierne korzyści konsumentom (m.in. zmniejszenie asymetrii informacji między klientem a dostawcą, wykreowanie modeli biznesowych personalizujących relacje świadczeniodawca–konsument), wygenerowały zarazem nowe zagrożenia dla rozwoju konkurencji. Wskazują na to również autorzy artykułów zamieszczonych w tym numerze iKAR-a.

Dla wszystkich artykułów zebranych w oddawanym do rąk Państwa numerze iKAR-a wspólnym mianownikiem jest problematyka gospodarki cyfrowej, ale każdy z nich dotyka innych zagadnień szczegółowych. Pierwsze dwa artykuły poświęcone są działalności **platform internetowych**. Krzysztof Kanton, Jarosław Łukawski i Szymon Murek wskazują w swoim opracowaniu na wyzwania, jakie z perspektywy kontroli koncentracji rodzi ściśle związany z rozwojem Internetu tzw. rynek uwagi, na którym produkt stanowi „czas spędzany przez konsumentów w sieci, a dokładnie ich uwaga, jaką poświęcają, przebywając na stronach internetowych oraz korzystając z aplikacji na urządzenia mobilne”. Z kolei Artur Szmigielski przedstawił zastrzeżenia do stosowanej przez platformy internetowe strategii faworyzowania własnych zintegrowanych pionowo usług względem oferujących konkurencyjne usługi partnerów handlowych. Ponadto Czytelnicy mogą się zapoznać z problematyką **uzależnienia od dostawców (vendor lock-in) w sektorze oprogramowania B2B (business to business)**. Piotr Semeniuk przedstawia postulaty wykorzystywania prawa konkurencji do rozwiązywania problemu nadmiernego wiązania instytucjonalnych odbiorców oprogramowania obowiązkiem współpracy z dostawcami rozwiązań IT. Kolejnym przybliżanym zagadnieniem jest problematyka **algorytmicznego ustalania cen** i możliwego użycia przez przedsiębiorców sztucznej inteligencji do uzyskania efektów antykonkurencyjnych. W dwóch artykułach (autorstwa Marcina Mleczki i Michała Konrada Derdaka) omówiono różne rodzaje algorytmicznych porozumień, zaprezentowano dotychczasowe doświadczenia organów ochrony konkurencji w tym zakresie i podjęto rozważania odnośnie do adekwatności prawa konkurencji do objęcia swym zakresem także tego rodzaju praktyk. Część artykułową kończy publikacja Laury Skopowskiej poświęcona problematyce dysponowania zbiorami danych (**Big Data**) – dobrem stającym się współcześnie istotnym źródłem siły rynkowej. Autorka omówiła praktykę orzeczniczą KE oraz nowelizacje niemieckiego i austriackiego prawa ochrony konkurencji z perspektywy zdolności przeciwdziałania przejęciom wzmacniającym rzeczywistą siłę rynkową podmiotów dominujących na rynkach związanych z gromadzeniem i wykorzystaniem zbiorów danych.

Przeгляд orzecznictwa rozpoczynają artykuły poświęcone zagadnieniom **e-commerce**. Bartosz Targański omawia niemieckie orzecznictwo dotyczące nakładanych na dystrybutorów zakazów posługiwania się znakami towarowymi w reklamie internetowej i zakazu współpracy z porównywkami cenowymi. Z kolei Anna Laszczyk prezentuje aktualną praktykę decyzyjną organów ochrony konkurencji (unijnego i wybranych krajowych) dotyczącą praktyk RPM w sferze handlu elektronicznego. W kolejnych opracowaniach wracamy do problematyki **Big Data**. W artykule Natalii Hartung omówiona została opinia francuskiego organu ds. konkurencji dot. wykorzystania danych w sektorze reklamy internetowej. Z kolei na kanwie postępowania *Bundeskartellamt* w sprawie *Facebook* Iga Małobęcka-Szwast wskazała na kwestię możliwości kwalifikowania jako nadużycie pozycji dominującej praktyk związanych z wykorzystywaniem danych osobowych ze względu na naruszenie prawa ochrony danych osobowych. Przeгляд orzecznictwa kończy omówienie decyzji włoskiego organu antymonopolowego w sprawie praktyk korporacji taksówkowych utrudniających wejście na rynek konkurentów o alternatywnym modelu biznesowym, opartym na wykorzystaniu Internetu.

Problematyki ochrony konkurencji w sferze gospodarki cyfrowej dotyczy też recenzowana pozycja książkowa pt. „Big Data and Competition Policy” (Stucke i Grunes, 2016). W dalszej części Czytelnicy znajdą zaś sprawozdania z wybranych wydarzeń konferencyjnych poświęconych przewodniej tematyce niniejszego numeru iKAR-a: sprawozdania z dwóch seminariów naukowych INP PAN, które dotyczyły „Aktualnych wyzwań gospodarki cyfrowej w sferze zwalczania porozumień ograniczających konkurencję” (Warszawa, 12 kwietnia 2018 r.) i „Monopolu i jego wykorzystywania w sferze gospodarki cyfrowej” (Warszawa, 2 października 2018 r.), a także sprawozdanie z konferencji międzynarodowej „Antitrust between EU Law and National Law”, która odbyła się w maju 2018 r. we włoskim Treviso.

Na wstępie tego numeru iKARa zamieszczamy natomiast wspomnienie o Prof. Irenie Wiszniewskiej-Białeckiej, a także relacje z przyznania Nagrody Honorowej CARS 2018 dr. Stanisławowi Gronowskiemu oraz Nagrody Naukowej CARS 2018 (antymonopolowej) dla prof. Rajmunda Molskiego.

Wszystkim Czytelnikom życzę inspirującej lektury.

Warszawa, dn. 1 grudnia 2018 r.

Dr hab. Grzegorz Materna, prof. INP PAN
kierownik Zakładu Prawa Konkurencji
Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk